

A Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség 2023. évi vándorgyűlése

Az egyetemi levéltárak és levéltárosok szakmai szervezete, a 30. évfordulóját ünneplő Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség (MFLSZ) idei vándorgyűlését 2023. augusztus 28–30. között Mohácson tartotta. Kivételes alkalom, hogy nem egyetemi város adott otthont a háromnapos rendezvénynek, a szervezés során felmerült nehézségek miatt került Pécs helyett egy másik Baranya vármegyei városba. A kényszerű változtatás ellenére a közelmúltban átadott Selyemgyár Kulturális Negyed – az ipariműemlék-épületben működő, az MFLSZ vándorgyűlésénél jóval nagyobb rendezvények befogadására is alkalmas konferenciahelyszín, a közeli szálláshely és a csodás természeti látványt nyújtó Duna-part – kitűnő választásnak bizonyult. A vándorgyűlés vendéglátója a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Levéltára volt, annak apropóján, hogy a PTE 2021–2023 között a jogelőd Erzsébet Tudományegyetem Pécsre költözésének centenáriumára emlékezik. Az évforduló alkalmából a pécsi egyetemi levéltár által kezdeményezett, az utóbbi egy évszázad felsőoktatás-történetét áttekintő konferenciasorozat programjába egyesületünk a magyar felsőoktatás 1990–2020 közötti történetének feldolgozásával foglalkozó tematikus blokkal kapcsolódott.

Az augusztus 28-án délután tartott megnyitón Vajda Tamás, az MFLSZ elnöke és Lengvári István igazgató (PTE Egyetemi Levéltár) üdvözölte a megjelenteket. A köszöntőket követően a *Levéltári aktualitások* címet viselő hagyományos kerekasztal-beszélgetésre került sor, amelyen a vándorgyűlésen részt vevő szakmai szervezetek és a társegységek képviselői vettek részt. A beszélgetés során egyebek mellett az idei év technológiai slágertémájának számító mesterséges intelligencia alkalmazásának lehetőségeire hívták fel a figyelmet. Levéltárszakmai területen ilyen a tömeges kézírásfelismerés, amely az online közzététellel együtt szélesebb körű kutathatóságot biztosít majd. A levéltári támogatómunka területét is segíti a mesterséges intelligencia, például rendezvények, megbeszélések felvett hanganyagának azonnali szöveggé alakításával, sajtóhírek gyűjtésére is alkalmas megoldásokkal. A másik figyelemre méltó téma az egyetemi területen zajló átalakulási folyamatok eredményeként a felsőoktatási intézményekben elindult egyéni teljesítményértékelés, amely a levéltári szférában jelenlévő életpályamodell-elképzelésekre is hatással lehet. A modellváltó egyetemeknél újra felmerült az igény annak számbavételére, hogy az egyetemi levéltárak milyen szolgáltatásokat nyújtanak a fenntartó intézmények számára, illetve milyen szerepet játszanak az egyetemi teljesítménycélok elérésében.

A szintén hagyományos programelemnek számító *Egyetemi levéltárak vezetőinek kerekasztala* keretében a jelen lévő egyetemi levéltárvezetők foglalták össze az elmúlt egy év eseményeit, eredményeit. Kiemelendő a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

A vándorgyűlés helyszíne a mohácsi Selyemgyár Kulturális Negyed volt

(MATE) budai és gödöllői kampuszán működő levéltárak helyzete, hiszen az egykori Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ kutatóintézetek integrációjával újabb szervek kerültek a levéltár illetékességi körébe, sőt a 2023-ban levéltárba került több mint 600 iratfolyóméter kutatóintézeti irattal a két archívum állománya megkétszereződött.

A kerekasztal-beszélgetést követő tisztújító közgyűlésen az MFLSZ Ellenőrző Bizottsága tagjainak megválasztására került sor. Az Ellenőrző Bizottság korábbi tagjai, Lajkó Istvánné (Simmelweis Egyetem Levéltára), Lengvári István és Pőr Csilla (MATE Georgikon Campus Levéltára) újabb négy évre kaptak bizalmat.

A vándorgyűlés második napján a *Felsőoktatási széttagoltság és integráció Magyarországon, 1990–2020* című tematikus blokkban Lengvári István elnökletével a rendszerváltás óta eltelt időszakról kaptunk átfogó képet a meghívott tapasztalt szakemberek révén.¹ Dinya László emeritus professzor (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem/Szegedi Tudományegyetem) *Rendszerváltás(ok) a magyar felsőoktatásban – rögzös úton a tudásalapú társadalom felé, 1990–2020* című előadásában az elmúlt évtizedekben született magyar felsőoktatási stratégiák törekvéseit és eredményeit mutatta be. Polónyi István

¹ Ez a programelem a modern kori pécsi felsőoktatás centenáriumi rendezvényeinek tematikájához csatlakozott. Az elmúlt száz év felsőoktatásával foglalkozó konferenciasorozat a 2021. évi *Trianon hatása a magyar felsőoktatásra* című rendezvénnyel kezdődött, amelyet a 2022-ben *Felsőoktatás a két világháború között Magyarországon* című konferencia folytatott, és a vándorgyűlést követően, 2023 októberében rendezett, *Felsőoktatásunk a 20. század második felében* című konferenciával zárult.

Vajda Tamás elnök megnyitja a vándorgyűlést

A 30 éves az MFLSZ című kerekasztal-beszélgetés résztvevői: Molnár László, Zsidi Vilmos és Szögi László egykori elnökök, valamint Osváth Zsolt, a beszélgetés vezetője

Közönség a vándorgyűlés harmadik napján

(A szerző felvételei)

kutatóprofesszor (Wesley János Főiskola) *A hazai felsőoktatás intézményi hálózatának átalakulásai az elmúlt harminc évben* című előadása oktatás-gazdaságtani, oktatáspolitikai szempontból elemezte az időszakot. A két áttekintő előadást követően Halász Imre emeritus professzor (Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem) *Integrációs elképzelések és megvalósulatlan tervek* címmel a Pénzügyi és Számviteli Főiskola zalaegerszegi intézetének példáján mutatta be az időszakot. A szekció zárásaként Kiss Márton nyugalmazott főlevéltáros (BME Levéltár) *Az egyetemi levéltárak felsőoktatásunk változó szervezeti keretei között (1990–2020)* címmel az egyetemi levéltárak szemszögéből tárgyalta az 1990 óta eltelt harminc évet. A második nap szakmai előadásait Greff András kiemelt projektmenedzser (Simmelweis Egyetem Jogi és Igazgatási Főigazgatóság) zárta *Az elektronikus ügyvitel kialakításának fokozatai, következményei és tapasztalatai egy modellváltó egyetem szemszögéből* címmel. Az előadás lehetőséget adott arra, hogy a résztvevők a Semmelweis Egyetem (SE) példáján az iratkezelésért felelős szervek oldaláról is megismerhessék az ott folyó munkát. Mivel az SE a vidéki tudományegyetemekhez hasonlóan egészségügyi intézményeket is működtet, az egyetemi iratkezelés sajátosságai mellett ez is növeli a folyamatok komplexitását. Az orvosi egyetemen a jelenleg is használt elektronikus iktatási rendszer 2015-ös bevezetése óta zajló iratkezelési reform a folyamatok feltárásával, folyamat- és ügyviteli térkép összeállításával kezdődött, majd az ügyviteli folyamatszervezés megtervezésével és átalakításával folytatódott a munkahatékonyság fokozása érdekében. A nagymértékű átalakuláshoz hosszú távú koncepció és megfelelő anyagi források társultak. A folyamatban nagy szerepet kapott a munkatársak oktatása. A jövőbeli tervek közé tartozik közel 400 iratfolyóméter ügyviteli értéket képviselő iratanyag hiteles másolatként történő digitalizálása.

Délután Szigetvári Krisztián vezető műemlékvédelmi szakember a Selyemgyár Kulturális Negyed műemléki rehabilitációját ismertette, és sétát tettünk Mohács belvárosában a Selyemgyár – Busóudvar – Fogadalmi templom útvonalon.

A vándorgyűlés utolsó napján *30 éves az MFLSZ* címmel a Budapest–Gödöllői Egyetemi és Főiskolai Levéltári Szövetség (BUGEFELESZ) és a Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség korábbi elnökei és jelenlegi elnöke értékelték az egyesület munkáját. Szögi László, a BUGEFELESZ alapító elnöke, az MFLSZ tiszteletbeli elnöke a szövetség alapítási körülményeiről emlékezett meg. A szervezet az ELTE Levéltára vezetésével a budapesti felsőoktatási intézmények és a gödöllői agráregyetem közös levéltári központjaként jött létre. A szövetséghez történő csatlakozást minden esetben az intézmények tanácsai hagyták jóvá, amely a sikeres működés alapját jelentette.

Idővel a szervezet tevékenysége országossá vált, ezért 1996-tól a Magyar Egyetemi és Főiskolai Levéltári Szövetség nevet viselte. A szövetség 2001-ben alakult egyesületté Molnár László, a Semmelweis Egyetem Központi Levéltárának igazgatója elnökletével, aki 2001–2009 között volt az MFLSZ vezető tisztségviselője. Ekkorra már az egyetemi levéltárak gyűjteményei megközelítették a 7-8 ezer iratfolyómétert, tehát egy kisebb megyei levéltárnak megfelelő mennyiségű anyagot őriztek. Zsidi Vilmos (Budapesti Corvinus Egyetem Levéltára) az egyesületi vagyron növekedését emelte ki 2009–2013 közötti elnöki ciklusából, amely ekkor emelkedett kétmillió forint fölé. Vajda Tamás

(Szegedi Tudományegyetem Levéltára) 2013-tól az MFLSZ elnöke, immár harmadik ciklusban választották újra. Elnöki tevékenysége fő eredményének tartja a 2014 óta folyó vezetőtestületi jegyzőkönyvek digitalizálási programját, amelynek köszönhetően ezen dokumentumok jelentős része kutatható a Hungaricana közgyűjteményi portálon, illetve a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia keretében digitalizált állományok a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) AdatbázisokOnline oldalán is.

A kerekasztal-beszélgetést követően az 1993-ban alapított, idén 30 éves tagintézményeink mögött álló évtizedeket ismerhettük meg részletesen. Molnár László igazgató a Semmelweis Egyetem Központi Levéltára, míg Dózsa Gábor levéltárvezető, Kissné Bognár Krisztina és Osváth Zsolt a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem és jogelődei budai és gödöllői campusa jubiláló levéltárainak elmúlt három évtizedére emlékeztek vissza. A 30 éves beszámolóik tanulsága, hogy a nehézségek ellenére az egyetemi levéltárügy sokat lépett előre a három évtized alatt. Rövid szünetet követően a levéltári ad hoc bizottságokba delegált MFLSZ-képviselők beszámolóit hallgattuk meg. Vajda Tamás a Levéltári Akkreditációs Bizottság, Tóth Krisztina (ELTE Levéltára) a Levéltári Állományvédelmi Bizottság, Lengvári István a Levéltári Adatvédelmi Bizottság működéséről, Zsidi Vilmos a levéltári életpályamodellel tervezetéről helyzetéről számolt be.

A Mohácson eltöltött három nap újra alkalmat adott arra, hogy az egyetemi levéltárosok találkozzanak egymással, bemutassák eredményeiket, tapasztalatot cseréljenek, tájékozódjanak az országos levéltári helyzetről. A felvonultatott témák sokszínűsége ismét tartalmas programot biztosított. A sikeres szervezés anyagi háttérét a Nemzeti Kulturális Alaptól és a Nemzeti Együttműködési Alaptól elnyert pályázati támogatás, és az ezeket kiegészítő MFLSZ önerő teremtette meg. A következő vándorgyűlést 2024 augusztusában Miskolcon tartja a szövetség.

Homor Péter

